

ВНЕДРЕНИЕ ПРОГРЕССИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ СООРУЖЕНИИ БЕСКИДСКОГО ТОННЕЛЯ ГОРНЫМ СПОСОБОМ В УСЛОВИЯХ ФЛИШЕВОГО СЛОЖЕНИЯ ГЕОМАССИВА

В ноябре 2013 года на Восточном портале Бескидского тоннеля в торжественной обстановке был дан старт началу проходки двухпутного железнодорожного тоннеля на перегоне между ст. Бескид и ст. Скотарское.

Генеральный подрядчик масштабного транспортно-строительного сооружения – «Строительная ассоциация «Интербудмонтаж», генеральный проектировщик – проектный институт «Укрспецтоннельпроект».

На железнодорожном участке ст. Львов – ст. Ужгород расположено восемь двухпутных и один однопутный Бескидский железнодорожный тоннель длиной 1750 м, построенный в 1886 г. Его поперечное сечение не отвечает требованиям по габаритам приближения строения и контактного провода, в связи с чем скорость поездов в тоннеле ограничена.

С целью улучшения железнодорожного движения между Восточной и Западной Европой через существующий Бескидский железнодорожный тоннель, являющийся частью V Критского международного транспортного коридора, в настоящее время осуществляется строительство нового двухпутного железнодорожного тоннеля длиной 1764,5 м. В плане он запроектирован на расстоянии 30 м (в осях) от существующего однопутного. Поперечное сечение тоннеля удовлетворяет габариты приближения строения для электрифицированных железных дорог с учетом конструкции пути и водоотвода. Продольный профиль пути в тоннеле – односкатный с уклоном 3‰ и 12‰. Железнодорожный тоннель запроектирован в обделке из монолитного железобетона подковообразного очертания с обратным сводом. Армирование обделки тоннеля и эвакуационных сбоек предусмотрено плоскими сварными каркасами, объединенными в пространственную конструкцию (в пределах отсека между антисейсмическими деформационными швами) при помощи стержней продольной (распределительной) арматуры.

С учетом гидрогеологических условий участка строительства, а также прогнозируемых водопритоков, для исключения проникновения в тоннель грунтовых вод по всей его длине предусмотрена замкнутая гидроизоляция из водонепроницаемой поливинилхлоридной мембра-

С.Н. Стовпник

заведующий кафедрой геоинженерии Национального технического университета Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского», к.т.н.

Н.В. Зуевская

профессор кафедры геоинженерии Национального технического университета Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского», д.т.н., профессор

А.С. Осипов

инженер проектного института «Укрспецтоннельпроект», аспирант кафедры геоинженерии Национального технического университета Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

ны толщиной 2 мм с заобделочным дренажем из геотекстиля толщиной 4 мм.

Предусмотрено сооружение ниш и камер, расположенных соответственно через 60 м и 300 м в шахматном порядке с каждой стороны по всей длине тоннеля, а также трех соединительных сбоек между строящимся и существующим тоннелями для его обслуживания во время эксплуатации и возможной эвакуации людей.

Существующий однопутный железнодорожный тоннель после введения в эксплуатацию нового двухпутного тоннеля будет служить эвакуационным тоннелем.

Участок строительства географически представляет часть Восточных (Украинских) Карпат на границе между Львовской и Закарпатской областями. Территория участка строительства горная, высоты находятся в диапазоне от 718 м до 1014 м над уровнем моря. Строящийся тоннель расположен в районе Главного Карпатского хребта. Горы сложены флишевой толщей мелового и третичного возраста. Флишевая толща характеризуется типичными равномерными наслоениями из толстоплитчатых песчаников и аргиллитов. Мощность аргиллитовых толщ

варіюється від декількох сантиметрів до декількох метрів. Угол падіння порід в середньому становить 45° в юго-западному напрямку. Коефіцієнт крепости порід по Протодьяконову коливається від $f_{кр} = 2$ до $f_{кр} = 8$.

Сейсмічність території будівництва становить по шкалі MSK-64 (Додаток Б к ДБН В.1.1-12:2006 «Будівництво у сейсмічних районах України») згідно карти ОСР-2004-С – 8 баллів з періодом повторюваності сотрясеній один раз в 5000 років (вероятність перевищення сейсмічної інтенсивності в течение 50 років – 1 %).

Для врезки туннелю, організації будівельної площадки на період спорудження і устроєння залізничних шляхів на проектних відмітках на період експлуатації на Східному і Західному порталах Бескидського туннелю були виконані підпорні стіни з буронабивних залізобетонних свай $\varnothing 800$ мм. Шаг, довжина свай і відсоток армування призначені відповідно до розрахунку.

Протяженість припортальних підпорних стін у Східному порталі становить 73,8 м. Висота торцевої стіни – 13,6 м. Загальна довжина стін Західного порталі – 195,4 м.

Для відводу річки Веча на Західному порталі над ростверком підпорної стіни передбачено швидкохід (монолітне залізобетонне русло сеченням $3,6 \text{ м} \times 3,0 \text{ м}$) з наступним пропуском води під залізничними шляхами двошляховою трубою сеченням $4 \text{ м} \times 2 \text{ м}$.

В зв'язі з віддаленістю ділянки будівництва від об'єктів будівельної індустрії створено основну тимчасову будівельну площадку на Східному порталі, яка має комплекс споруджень і будівель, що забезпечують нормальний процес будівельного виробництва в забої і на поверхні (рис. 1).

Через велику різницю висот в районі будівельної площадки (~до 30 м) для загальної організації рельєфу на будівельній площадці була виконана відсыпка ґрунту в об'ємі 135000 м^3 . Площа будівельної площадки – 29130 м^2 (~3 Га).

В процесі відсыпки будівельної площадки були споруджені водопропускні труби сеченням $2 \text{ м} \times 2 \text{ м}$ загальною довжиною 259 м, виконано: устроєння русла річки Опорець з матрасів «Рено» сеченням $6 \text{ м} \times 2 \text{ м} \times 0,3 \text{ м}$ довжиною 78 м, а також огорожуючих стін з габионів висотою до 6 м загальною довжиною 311 м.

Будівництво тимчасових будівель і споруджень виконано з урахуванням їх технологічного призначення, протипожежних і санітарних норм.

Рис. 1. Будівельна площадка Східного порталі

Для транспортування матеріалів на будівельну площадку прокладено тимчасові залізничні шляхи як на Східному, так і на Західному порталах, а також під'їзна автомобільна дорога до будівельної площадки на Східному порталі довжиною 0,9 км, а на Західному – 2,2 км.

Для забезпечення директивних термінів будівництва, що вимагають завантаження великих об'ємів бетону в певні терміни, забезпечується безперебійна поставка бетону з БСУ (бетоносмісильного вузла), розташованого на будівельній площадці Східного порталі.

Розроблений ґрунт при проходці туннелю транспортується автотранспортом в район відвалу ґрунту на Східному порталі, об'єм якого становить 242 тис. м^3 .

Проходка двошляхового залізничного туннелю сеченням 120 м^2 передбачено способом нижнього уступу зі сторони Східного порталі. В січні 2016 року з опереженням графіка була виконана проходка калотти, і відбувся вихід забою на Західний портал. Проходка калотти виконувалась за технологією NATM з розробкою ґрунту бурозривним способом на повне сечення. Креплення калотти здійснювалось решітчастими арматурними арками, монолітними набрызбетоном товщиною 300 мм в комплексі з самозабуриваючими анкерами SDA R32S довжиною 4 м одразу після розкриття

Рис. 2. Проходка калотты.
Выполнение буровзрывных работ. Бурение шпуров

Рис. 3. Проходка калотты.
Установка арок временной крепи

тия выработки. Проходка нижнего уступа осуществлялась на полное сечение заходками 3 м с разработкой грунта буровзрывным способом, с оставлением берм под пятами временной крепи калотты. Бермы дорабатывались гидромолотом с установкой временной набрызгбетонной крепи в сочетании с анкерным креплением стен выработки (рис. 2, 3, 4).

Мощное мобильное оборудование, контурная крепь из набрызгбетона в сочетании с анкерами, четкая организация труда в забое обеспечили следующие темпы проходки: калотты – до 90 м/месяц; нижнего уступа – до 200 м/месяц.

Постоянная тоннельная обделка возводилась с применением передвижной металлической опалубки «CIFA» заходками по 12 м с устройством деформационных швов (рис. 5). Предварительно перед бетонированием обделки выполнялась пленочная гидроизоляция из ПВХ мембраны Sikarplan WP 1100-20HL. Монтаж арматуры постоянной обделки производился со специальной тележки. Работы выполнялись согласно утвержденному графику строительства.

Выводы.

Технологическая схема проходки и сооружения постоянной обделки, разработанная коллективом инженеров «Укрспецтоннельпроект» для данных инженерно-геологических условий, включает в себя не только все технические процессы от проектирования до сооружения постоянной обделки тоннеля, но и решает транспортные проблемы по вывозу, складированию породы и доставке материалов на объект.

Внедрение прогрессивных технологий позволило:

- максимально механизировать и автоматизировать большую часть элементов проходческого цикла;

Рис. 4. Проходка калотты. Нанесение набрызгбетона на контур выработки и лоб забоя

Рис. 5. Смонтированная передвижная опалубка на Восточном портале

- достичь высоких темпов при высоком качестве строительных работ;
- обеспечить технологическую безопасность;
- снизить негативное воздействие на окружающую среду.

Надійшла 10.10.2018 р.